

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Колесниченко Олександр Володимирович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВІДКРИТТЯ ПРОКУРОРОМ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ, ЩО СТАЛИ ПІДСТАВОЮ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	617
Красіловський Вадим Олександрович ЩОДО СУТНІСНОГО РОЗМЕЖУВАННЯ ВИДІВ ПРЕДСТАВНИЦТВА ПОТЕРПІЛОГО В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	619
Лукашук Каріна Русланівна ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	623
Ляховченко Іван Анатолійович СУД ПРИСЯЖНИХ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	626
Маркіна Анна Валеріївна СТАН ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПОНЯТТЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ В УКРАЇНІ	628
Мельник Олександр Леонідович ОБОВ'ЯЗКИ ОСОБИ В ЗВ'ЯЗКУ З ОБРАННЯМ ДО НЕЇ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	632
Понурко Тарас Андрійович ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОКАЗІВ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ	635
Фатєєв Андрій Вікторович ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ПІДСЛІДНІ ДЕРЖАВНОМУ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ	637
Філімонов Микита Володимирович ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ, ОТРИМАНИХ У РЕЗУЛЬТАТІ ЗНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ З ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ	639
Шугалевич Ігор Васильович ПРАВОВА ПРИРОДА ПОСТАНОВ ВЕРХОВНОГО СУДУ	641

СЕКЦІЯ 11. КРИМІНАЛІСТИКА, СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА, ПСИХОЛОГІЯ ТА МЕДИЦИНА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СУДОЧИНСТВА

Аркуша Лариса Ігорівна, Кучеров Дмитро Сергійович КОРУМПОВАНІ ЗВ'ЯЗКИ ЯК УМОВА ДЛЯ ВЧИНЕННЯ ПОДАТКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	645
Тіщенко Валерій Володимирович, Стародубов Сергій Вікторович ПІДСТАВИ ТА ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ВБИВСТВ	648
Загородній Віктор Євстафійович, Наумович Ігор Сергійович ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ	650
Вашук Олеся Петрівна КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛІСТИКИ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ	653
Подобний Олександр Олександрович, Єрусланова Тетяна Геннадіївна ОКРЕМІ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗІ СТОРОНИ ОБВИНУВАЧЕННЯ	655
Самойленко Олена Анатоліївна, Щербак Ірина Анатоліївна ДО ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ КОНТЕНТ-АНАЛІЗУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ	657
Цехан Дмитро Миколайович, Єлхін Олексій Володимирович ЗЛОЧИННІ УГРУПОВАННЯ ЯК ЕКОНОМІЧНІ АГЕНТИ: АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ОПЕРАЦІЙНИХ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ВИТРАТ	660

Ващук Олеся Петрівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової
діяльності, доктор юридичних наук, професор*

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛІСТИКИ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

У сучасному світі криміналістика перестає бути виключно академічною або суто державною сферою. Стрімкий розвиток цифрових технологій, штучного інтелекту, зростаючий попит на незалежні експертні послуги та зміни в організації кримінального провадження створюють передумови для комерціалізації криміналістики. Йдеться про перетворення наукових розробок, методик та інструментів у продукти або послуги, що будуть реалізовані на ринку.

До таких продуктів належать:

- програмне забезпечення для моделювання, реконструкції подій та аналізу доказів;
- інструменти для дослідження слідів, документів, цифрових носіїв;
- технології дистанційної експертизи;
- навчальні платформи, симулятори, сертифікаційні програми для експертів і слідчих.

У іноземній практиці спостерігається активний розвиток приватних криміналістичних лабораторій, які надають послуги не лише правоохоронним органам, а й адвокатам, страховим компаніям, журналістським проектам. Також набувають поширення AI-стартапи, що спеціалізуються на автоматичному розпізнаванні облич, аналізі звукових сигналів, візуальному розпізнаванні та класифікації об'єктів. Окрему нішу займають онлайн-платформи з навчання, які забезпечують підготовку кадрів у криміналістичній сфері за допомогою інтерактивних технологій.

Разом з тим, процес комерціалізації зачіпає низку чутливих етичних та правових питань. Серед ключових проблем:

- збереження об'єктивності експертизи за умов її оплати зацікавленою стороною;
- допуск приватних фахівців до роботи з персональними та доказовими даними;
- відсутність чіткої системи контролю якості й сертифікації методик, що застосовуються поза межами державних інституцій.

У цьому контексті важливим є створення правових рамок для регламентованої взаємодії приватних експертів з органами досудового розслідування, адвокатурою, судами, що дозволить уникнути правової невизначеності та сприятиме формуванню прозорого ринку експертних послуг.

Комерціалізація криміналістики відкриває нові можливості й для науки. Заклади вищої освіти та наукові установи можуть:

- ліцензувати власні методики та технічні рішення;

- надавати консультаційні послуги та супровід складних кейсів;
- створювати spin-off компанії для реалізації інноваційних рішень на ринку.

Водночас існують і ризики. Зокрема: розповсюдження псевдонаукових продуктів; зловживання недобросовісними структурами в умовах відсутності належного контролю; розмивання державного монополізму у сфері судової експертизи без забезпечення альтернативної системи сертифікації.

В Україні процес комерціалізації криміналістики тільки набирає обертів. Водночас уже сьогодні є потреба в:

- розробці стандартів і регламентів взаємодії між державними органами та приватними експертами;
- створенні відкритого державного реєстру незалежних експертів та запровадженні механізмів сертифікації;
- активному залученні науковців до розробки рішень у сфері legaltech та криміналістичних інновацій.

Особливу роль у цьому процесі здатні відігравати молоді вчені, освітні й наукові консорціуми, дослідницькі об'єднання та державно-приватні партнерства.

Отже, комерціалізація криміналістики – це не загроза, а новий етап розвитку, який за умов правового регулювання, етичної відповідальності та системної підтримки трансформує галузь, зробить її більш відкритою до інновацій, гнучкою та конкурентоспроможною. Українська криміналістика має всі шанси стати повноцінним гравцем не лише на внутрішньому, а й на міжнародному ринку експертних послуг.

Ключові слова: цифрова криміналістика, судові експертизи, криміналістичні лабораторії, інноваційні технології.

Keywords: digital forensics, forensic examinations, forensic laboratories, innovative technologies.